

buitenparlementaire pressiegroep vormen. Die groep kreeg enige steun van het grote bedrijfsleven, veel minder overigens dan zij had verwacht (zij had gehoopt, in '47 minstens f 1 mln van dat bedrijfsleven te ontvangen maar kon, en ook dat met moeite, slechts een kwart daarvan inzamelen), en ook vond zij, zij het in bescheiden mate, weerklank in de pers (het duidelijkst in *Elseviers Weekblad*, dat in '45 was begonnen te verschijnen), maar zij bleef een kleine minderheid. Zij had het 'naakte' Linggadjati verworpen – het was, zij het 'aangekleed', door de Tweede Kamer aanvaard. Voor een man als Schouten, fractieleider van de ARP, was de kous daarmee af: Nederland was weer een parlementaire democratie – natuurlijk mochten de tegenstanders van Linggadjati actie blijven voeren voor hun denkbeelden maar louter met de middelen van die democratie: op vergaderingen, in de pers, via de radio, in het parlement; het gezag van de regering moest evenwel gerespecteerd worden; wilde men een ander beleid, dan moest men langs democratische weg naar de vorming van een andere regering streven.

Zo dachten Gerbrandy en Welter er niet over. Wanneer, zo meende vooral Gerbrandy, de regering het koninkrijk verkwanselde, zulks met medewerking van een parlement dat, zo zag hij het, goeddeels uit personen bestond die eenvoudig niet beseften wat op het spel stond, dan was het zowel de plicht als het recht van een vastberaden minderheid om die regering ten val te brengen en het roer te wenden.

De ontwikkeling van deze en dergelijke denkbeelden nam enige tijd in beslag – pas in de eerste maanden van '47 besprak Gerbrandy met de Utrechtse hoogleraar F. C. Gerretson (deze was begin '47 tot het Comité Rijkseenheid toegetreten) de vraag of een staatsgreep principieel geoorloofd was. Zeker, deed Gerretson hem begin april '47 weten, de anti-revolutionaire opvattingen kenden het recht van opstand maar alleen 'tegen een revolutionaire regering' en hoe kon men ooit het Nederlandse volk duidelijk maken dat het langs democratische weg samengestelde kabinet-Beel zulk een regering was? ¹ Dat antwoord weerhield Gerbrandy niet – het schijnt dat hij later in april contact opnam of liet opnemen met allerlei organisaties van oud-militairen, wellicht ook uit de rechtersector van de vroegere illegaliteit (welke dat zijn geweest, weten wij niet), er gingen althans in die tijd in den lande zoveel geruchten de ronde doen over een dreigende staatsgreep dat op 11 mei ten huize van Vorrink in

¹ Brief, 4 april '47, van C. Gerretson aan Gerbrandy, aangehaald in J. Hekman: 'Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid', p. 48.